

Najpomembnejši slovenski romani

The Most Important Slovenian Novels

Tomi Deutsch

Izvleček

Število izdanih knjig, celo tistih v slovenskem jeziku, močno presega zmožnosti povprečnega bralca, da bi lahko med njimi suvereno in kakovostno izbral, kaj šele prebral. Zato so nam lahko v pomoč razna priporočila, recenzije in sezname, ki nam zreducirajo to pestrost na obvladljivejšo število naslovov. Precej velik in pester obseg predstavlja tudi slovenska književnost, kar je seveda pozitivno. Vendar pa se bralec zato težje orientira oz. izbira romane in druga književna dela, ki jih bo prebral. Verjetnost, da bomo zaradi tega izpustili kako pomembno delo, je velika. Kako torej naj ravna bralec, ki bi se na najboljši način rad seznanil s slovenskim romanopisjem, če se omejimo le na en, pri večini bralcev najbolj priljubljen segment književnosti? Seveda lahko koga vpraša za nasvet, prelista reklamne strani in revije o novih knjižnih izdajah, ali pa se stvari loti bolj sistematično. Pri tem je lahko seznam priporočenih romanov več kot dobrodošel. Vendar tovrstnih seznamov za slovenske romane – z izjemo enega relativno skromnega, objavljenega na spletu – nimamo. V podobni zagati se je znašel tudi avtor tega prispevka. Tako se je porodila ideja o pripravi seznama najpomembnejših slovenskih romanov, ki bo v pomoč vsem, ki se soočajo s podobnimi težavami.

Ključne besede: slovenska književnost, slovenski roman, romanopisje, sezname, branje

UDK 028.8:821.163-31

Abstract

The number of published books, even only those written in the Slovenian language, highly exceeds the ability of an average reader to select among them in a confident and quality manner, let alone read them. For this reason, different recommendations, reviews and lists can be useful in reducing this amount to a more manageable number of titles. The scope of Slovenian literature is rather large and diverse as well, which is of course positive. However, this makes it more difficult for readers to orient themselves and select novels and other literary works they intend to read. The probability of leaving out an important work is therefore strong. Thus, what should readers do to learn more about Slovenian novel writing if we were to limit ourselves to only one and, for most readers, the most popular literary segment? They could certainly ask someone for advice, browse through promotional pages and magazines about new literary releases, or they could take a more systematic approach. Here, a list of recommended novels could come very in handy, but this type of list is non-existent for Slovenian novels – with the exception of one relatively limited online list. The author of this article was in a similar pickle, which was what gave birth to the idea of preparing a list of the most important Slovenian novels, which will be helpful to anyone facing similar problems.

Keywords: Slovenian literature, Slovenian novel, novel writing, lists, reading

Uvod

Število izdanih knjig, celo tistih v slovenskem jeziku, močno presega zmožnosti povprečnega bralca, da bi lahko med njimi suvereno in kakovostno izbiral, kaj šele prebral. Zato so nam lahko v pomoč razna priporočila, recenzije in sezname, ki nam zreducirajo to pestrost na obvladljivejšo število naslovov. Precej velik in pester obseg predstavlja tudi slovenska književnost, kar je seveda pozitivno. Vendar pa se bralec zato težje orientira oz. izbira romane in druga književna dela, ki jih bo prebral. Verjetnost, da bomo zaradi tega izpustili kako pomembno delo, je velika.

Kako torej naj ravna bralec, ki bi se na najboljši način rad seznanil s slovenskim romanopisjem, če se omejimo le na en, pri večini bralcev najbolj priljubljen segment književnosti? Seveda lahko koga vpraša za nasvet, prelista reklamne strani in revije o novih knjižnih izdajah, ali pa se stvari loti bolj sistematično. Pri tem je lahko seznam priporočenih romanov več kot dobrodošel. Vendar tovrstnih seznamov za slovenske romane – z izjemo enega relativno skromnega, objavljenega na spletu – nimamo. V podobni zagati se je znašel tudi avtor tega prispevka. Tako se je porodila ideja o pripravi seznama najpomembnejših slovenskih romanov, ki bo v pomoč vsem, ki se soočajo s podobnimi težavami.

Priprava tovrstnega seznama ima lahko širše implikacije kot pomoč pri izbiri bralne literature. Če strnemo, so glavne tri prednosti priprave seznama najpomembnejših slovenskih romanov naslednje:

- seznam je v pomoč pri izboru romanov za domačo knjižno polico, bralne seznane in priporočila drugim bralcem – z uporabo seznama privarčujemo čas, hkrati pa nam da tudi zagotovilo, da pri branju nismo izpustili nobenega pomembnejšega dela;
- seznam na nek način predstavlja evalvacijo vsega dosedanjega slovenskega romanopisja;
- že sama priprava takega seznama je lahko precej zanimiva in poučna stvar.

Poglejmo najprej opis metodologije, po kateri smo se odločili priti do seznama najpomembnejših slovenskih romanov. Sledi pregled ugotovitev po posameznih fazah raziskave, ki se konča z oblikovanjem končnega seznama najpomembnejših slovenskih romanov. Prispevek se zaključuje s pregledom obsega publiciranja romanov, uvrščenih na seznam.

Priprava začetnega seznama romanov

Seznam najpomembnejših slovenskih romanov smo najprej pripravili sami¹. Pri tem smo se naslonili na lastno presojo glede nabora in delno tudi na obstoječe seznane oz. seznama, in sicer na bralni seznam 10 pomembnih slovenskih romanov, ki ga je objavil Portal N1 (2022), ter na aktualni seznam obveznih besedil iz predmetnega izpitnega kataloga za splošno maturo pri predmetu slovenščina (2022). Seznam obveznih besedil na maturi je precej obsežnejši od seznama, ki so ga objavili na Portalu N1, prav tako je na tem seznamu v več primerih navedenih več del posameznega avtorja. Seznam romanov, ki so ga objavili na portalu N1, je sicer edini seznam, ki ga je mogoče najti na spletu in ki se ukvarja z izborom slovenskih romanov glede na pomembnost ali kak drug podoben kriterij.

Pri izboru romanov, ki smo jih uvrstili na začetni seznam, smo upoštevali tako pomembnost posameznih romanov kot tudi pomembnost samih avtorjev. Pri avtorjih z dvema ali več potencialno najpomembnejšimi romani smo na seznam uvrstili le enega od njih. Presoja o najpomembnejšem romanu posameznega avtorja se je v več primerih izkazala kot najtežji del priprave seznama. Kot rezultat smo dobili seznam po lastnem izboru, na katerem je 15 najpomembnejših slovenskih romanov. Začetni seznam romanov (urejen po letu izdaje) je, skupaj s podatkom, ali se avtor in naslov romana nahajata tudi na katerem od obeh uporabljenih obstoječih seznamov, prikazan v preglednici 1.

Presoja o najpomembnejšem romanu posameznega avtorja se je v več primerih izkazala kot najtežji del priprave začetnega seznama.

¹ Avtorju sta začetni seznam romanov pomagala pripraviti Romana Fekonja in Vincenc Filipič, sodelavca na Zavodu RS za šolstvo.

Preglednica 1: Začetni seznam najpomembnejših slovenskih romanov

Začetni seznam najpomembnejših slovenskih romanov		10 pomembnih slovenskih romanov		Obvezna besedila splošne mature	
Avtor	Naslov romana (leto prve izdaje)	Avtor	Roman	Avtor	Roman
Josip Jurčič	Deseti brat (1866)	da	da	da	da
Ivan Cankar	Na klanecu (1902)			da	da
Fran Saleški Finžgar	Pod svobodnim soncem (1906-1907)				
Ivan Tavčar	Visoška kronika (1919)			da	da
Vladimir Bartol	Alamut (1938)	da	da	da	da
Prežihov Voranc	Požganica (1939)			da	
Janez Jalen	Bobri (1942-1943)	da	da		
Ciril Kosmač	Pomladni dan (1953)			da	
Boris Pahor	Nekropola (1967)				
Alojz Rebula	V Sibilinem vetru (1968)	da		da	
Miško Kranjec	Strici so mi povedali (1974)			da	
Vitomil Zupan	Menuet za kitaro (1975)			da	da
Lojze Kovačič	Prišleki (1984-1985)	da		da	da
Feri Lainšček	Namesto koga roža cveti (1991)	da	da	da	da
Drago Jančar	To noč sem jo videl (2010)	da	da	da	

Vsi romani z začetnega seznama so bili napisani v slovenskem jeziku in se glede na podatke iz bibliografskega zapisa v sistemu COBISS uvrščajo med romane (vrsta gradiva) in med leposlovje za odrasle (ciljna skupina). Ti kriteriji za uvrstitev na seznam bodo upoštevani tudi pri oblikovanju končnega seznama najpomembnejših slovenskih romanov.

Zbiranje podatkov in opis metodologije

V naslednjem koraku smo oblikovanje seznama najpomembnejših slovenskih romanov prepustili šolskim knjižničarjem. Za ta namen smo marca 2024 anketirali šolske knjižničarje, ki so se udeležili dvodnevne seminarja Bibliopedagoška šola 2024 za šolske knjižničarje. Seminarja se je skupaj udeležilo 172 šolskih knjižničarjev, večina med njimi iz osnovnošolskih in manjši delež iz srednješolskih knjižnic. Seminar je bil izveden trikrat, in sicer 12. in 13. marca (1. izvedba), 14. in 15. marca (2. izvedba) ter 21. in 22. marca (3. izvedba). Na vsaki od treh izvedb seminarja so bili knjižničarji anketirani dvakrat, ob začetku in ob koncu seminarja. V anketiranje je bila vključena velika večina udeležencev seminarja (do manjših odstopanj je prišlo zaradi kasnejših prihodov ali predčasnih opravičenih odhodov). Anketiranje je izvedla Romana Fekonja, svetovalka na Zavodu RS za šolstvo, ki je bila tudi koordinatorka vseh treh izvedb seminarja.

Začetno anketiranje ni bilo izvedeno v klasični obliki, z uporabo anketnih vprašalnikov, temveč so udeleženci naslove romanov in imena avtorjev zapisovali na listke. Na začetku seminarja so se tako za namene anketiranja (zbiranja podatkov) sodelujoči razdelili v manjše skupine, praviloma po 5 oseb v skupini. Vsaka skupina je dobila nalogo, da oblikuje seznam 10 najpomembnejših slovenskih romanov in ga zapiše, pri čemer so vse romane na seznamu razvrstili od najpomembnejšega do najmanj pomembnega.

Na osnovi podatkov iz začetnega anketiranja smo pripravili parcialne seznime najpomembnejših romanov za vsako izvedbo seminarja posebej. Romane, ki so se znašli na seznamih skupin, smo ovred-

V naslednjem koraku smo oblikovanje seznama najpomembnejših slovenskih romanov prepustili šolskim knjižničarjem.

Prvo anketiranje oz. priprava seznamov je potekala brez kakršnihkoli sugestij, katere slovenske romane uvrstiti na seznam.

Ob drugem anketiranju so udeleženci ocenjevali pomembnost romanov iz že pripravljenega nabora romanov.

notili s točkami. Roman, ki je bil na seznamu posamezne skupine uvrščen na prvo mesto, je dobil 10 točk, roman na drugem mestu 9 točk in tako naprej do romana na 10. mestu, ki je dobil eno točko. Romani, ki so bili glede na skupno število točk uvrščeni na prvih 15 mest, so bili vključeni v drugo anketiranje ob zaključku vsake od treh izvedb seminarja. Seznam 15 romanov v zaključni anketi je bil vsakič dopolnjen s tistimi romani z začetnega seznama romanov, ki v anketiranje niso bili vključeni na osnovi točk, pridobljenih na osnovi začetnega anketiranja.

Drugo anketiranje, ki je potekalo ob zaključku seminarja, je bilo izvedeno preko spletne ankete. Knjižničarji so, vsak zase, za vsak roman posebej odgovorili na naslednji dve vprašanji:

- Ocenite, kako pomembni so spodaj navedeni romani z vidika celotne zgodovine slovenskega slovstva (romani so urejeni kronološko po letnici prvega izida). Možni odgovori so bili ‚manj pomemben‘, ‚pomemben‘, ‚zelo pomemben‘ in ‚ne poznam, ne morem oceniti‘.
- Kdaj ste nazadnje prebrali spodaj navedene romane? Možni odgovori so bili ‚v zadnjih 10 letih‘, ‚pred več kot 10 leti‘ in ‚romana še nisem prebral/-a‘.

Prvo anketiranje oz. priprava seznamov s strani oblikovanih skupin po pet knjižničarjev je potekala brez kakršnihkoli sugestij, katere slovenske romane uvrstiti na seznam. Udeleženci zato tudi niso bili seznanjeni z vnaprej pripravljenim začetnim seznamom najpomembnejših romanov. Tako je bila po eni strani zagotovljena popolna nepristranskost skupin pri oblikovanju seznamov, po drugi strani pa je to lahko privedlo do primerov, da nekatere skupine pri oblikovanju seznamov niso priklicale oz. se spomnile vseh romanov, ki bi po njihovi presoji sodili na ta seznam. Ta pomanjkljivost je bila nevtralizirana s številom skupin (v kolikor se nekaj skupin ni spomnilo določenega romana, se je le-ta, v kolikor je zares relevanten, uvrstil na skupni seznam preko preostalih skupin) in z drugim anketiranjem ob zaključku seminarja, kjer so udeleženci ocenjevali pomembnost že pripravljenega nabora romanov.

Število vseh udeležencev seminarja in število udeležencev (ter število skupin), ki so se udeležili anketiranja, je prikazano v preglednici 2.

Preglednica 2: Opis vzorca

Izvedba seminarja	Število udeležencev seminarja	Število anketiranih na začetku seminarja (1. anketiranje)	Število anketiranih na koncu seminarja (2. anketiranje)
1. izvedba	57	54 (11 skupin)	46
2. izvedba	56	53 (11 skupin)	54
3. izvedba	59	59 (12 skupin)	53
skupaj	172	166 (34 skupin)	153

Od 172 udeležencev seminarja jih je na prvem anketiranju sodelovalo 166 in na drugem 153. Ob prvem anketiranju je bilo skupaj oblikovanih 34 skupin. Posamezni roman je bil tako lahko uvrščen na seznam 34-krat in je lahko dobil skupno največ 340 točk (maksimalno število točk bi potencialno dobil roman, ki bi ga vse skupine uvrstile na svoj seznam na prvo mesto).

Na osnovi odgovorov udeležencev ob drugem anketiranju so bili odgovori na vprašanje o pomembnosti romana ovrednoteni z vrednostmi 1 za odgovor ‚manj pomemben‘, 2 za odgovor ‚pomemben‘ in 3 za odgovor ‚zelo pomemben‘. Na osnovi teh vrednosti so bile izračunane povprečne ocene pomembnosti posameznih romanov. Če bi vsi knjižničarji, ki so podali oceno o pomembnosti romana, podali odgovor ‚zelo pomemben‘, bi roman dobil povprečno oceno 3, in v kolikor bi vsi opredeljeni knjižničarji podali odgovor ‚manj pomemben‘, povprečno oceno 1.

V nadaljevanju so prikazani rezultati obeh anketiranj in na osnovi le-teh oblikovani vmesni ter končni seznam najpomembnejših slovenskih romanov. Iz prikaza so izpuščena vsa dela, ki so se pojavila v zanemarljivem deležu (in hkrati niso bila uvrščena niti na začetni seznam najpomembnejših roma-

nov), kot tudi vsa dela, ki se glede na podatke iz bibliografskega zapisa ne uvrščajo med romane (vrsta gradiva) in med leposlovje za odrasle (ciljna skupina), vendar so bila vseeno s strani nekaterih anketiranih skupin uvrščena na njihov seznam. Med izločenimi deli so se največkrat pojavili Cvetje v jeseni Ivana Tavčarja (kratka proza), Bratovščina sinjega galeba Toneta Seliškarja (roman za šolske otroke), Moj ata, socialistični kulak Toneta Partljiča (drama) in Moje življenje Ivana Cankarja (kratka proza). Gre za dela, ki po pomembnosti prav gotovo sodijo v sam vrh slovenske književnosti, vendar ne v kategoriji, ki je predmet te raziskave.

Razvrstitev romanov na osnovi prvega anketiranja (seznam skupin)

V preglednici 3 so prikazani vsi romani, ki so se ob prvem anketiranju na vsaj eni izvedbi seminarja uvrstili med prvih 15 romanov. Romani v preglednici so razvrščeni glede na število dodeljenih točk.

Preglednica 3: Prva razvrstitev romanov po pomembnosti

	Uvrstitev na seznam skupine	Uvrstitev med prvih 15 romanov	Skupno število dodeljenih točk	Uvrstitev na osnovi dodeljenih točk
Josip Jurčič: Deseti brat (1866)	30	3	275	1
Ivan Tavčar: Visoška kronika (1919)	29	3	230	2
Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem (1906–1907)	32	3	225	3
Vladimir Bartol: Alamut (1938)	28	3	179	4
Drago Jančar: To noč sem jo videl (2010)	30	3	159	5
Ivan Cankar: Na klancu (1902)	15	3	104	6
Janez Jalen: Bobri (1942–1943)	18	3	100	7
France Bevk: Kaplan Martin Čedermac (1938)	12	3	60	8
Boris Pahor: Nekropola (1967)	10	3	36	9
Miško Kranjec: Strici so mi povedali (1974)	6	3	27	10
Zofka Kveder: Njeno življenje (1914)	3	2	21	11
Feri Lainšček: Namesto koga roža cveti (1991)	5	1	17	12
Feri Lainšček: Ločil bom peno od valov (2003)	5	1	15	13
Ciril Kosmač: Pomladni dan (1953)	4	1	13	14
Lojze Kovačič: Prišleki (1984–1985)	4	1	13	14
Prežihov Voranc: Doberdob (1940)	3	1	13	14
Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh (1940)	2	1	13	14
Feri Lainšček: Kurji pastir (2020–2024)	5	1	12	18
Vitomil Zupan: Menuet za kitaro (1975)	3	1	12	18
Bogdan Novak: Lipa zelenela je (1997–2000)	1	1	8	20
Ivan Cankar: Hiša Marije Pomočnice (1904)	1	1	8	20
Drago Jančar: Katarina, pav in jezuit (2000)	1	1	7	22
Mira Mihelič: April (1959)	2	1	6	23

Med izločenimi deli so tudi dela, ki prav gotovo sodijo v sam vrh slovenske književnosti, vendar ne v kategoriji, ki je predmet te raziskave.

Roman Deseti brat je namreč kar 23 skupin prepoznalo kot najpomembnejšega in ga na seznamu uvrstilo na prvo mesto.

Med vsemi ocenjevanimi romani je najbolj bran roman Na klancu Ivana Cankarja, katerega so prebrali vsi anketirani knjižničarji.

Roman Pod svobodnim soncem Frana Saleškega Finžgarja je na seznam najpomembnejših romanov uvrstilo 32 od 34 skupin. Sledita romana Deseti brat Josipa Jurčiča in To noč sem jo videl Draga Jančarja, oba s po 30 uvrstitvami. Vsaj desetkrat je bilo na seznam skupine uvrščenih 9 romanov. To skupino z 10 uvrstitvami zaključuje roman Nekropola Borisa Pahorja. Vsi romani iz te skupine so se na vsaki posamezni izvedbi uvrstili med prvih 15 romanov in so bili zato vključeni v drugo oz. zaključno anketiranje. Med prvih 15 romanov se je vseh treh izvedbah uvrstil tudi roman Strici so mi povedali Miška Kranjca. Ta roman je bil sicer na seznam najpomembnejših uvrščen v le šestih skupinah.

Glede na skupno število dodeljenih točk je na prvem mestu s skupaj 275 točkami pristal roman Deseti brat. Čeprav sta Desetega brata na seznam uvrstili dve skupini manj kot roman Pod svobodnim soncem, pa so precej visoke uvrstitve Desetega brata na seznamih skupin temu romanu prinesle precej večje skupno število dodeljenih točk. Roman Deseti brat je namreč kar 23 skupin prepoznalo kot najpomembnejšega in ga na seznamu uvrstilo na prvo mesto.

Romanov z vsaj 10 točkami je 19; med to skupino romanov sta z 12 točkami na skupnem 18. mestu pristala romana Kurji pastir Ferija Lainščka in Menuet za kitaro Vitomila Zupana. Sledijo jima štirje romani z osem ali manj točkami, ki pa so vse točke pridobili na eni izvedbi in so bili zato, kljub manjšemu skupnemu številu točk, uvrščeni v nadaljnje anketiranje.

Romani, ki niso niti na eni izvedbi pristali na prvih 15 mestih, niso bili vključeni v nadaljnje anketiranje. Največje skupno število točk, ki jih je pridobil kateri od romanov iz te skupine, je osem, kar te izločene romane postavlja ob bok zadnjim štirim romanom v preglednici 3. Zato za te štiri romane, sicer uvrščene v drugo anketiranje, ne moremo trditi, da spadajo v skupino najpomembnejših, oz. dopustiti moramo možnost, da ima kak roman, kljub temu da ni bil uvrščen v drugo anketiranje, enako pomembnost kot ti romani. Čeprav gre v vseh primerih nedvoumno za pomembne slovenske romane, pa bomo to prekrivanje z romani, ki niso bili uvrščeni med potencialne najpomembnejše romane (ki se niso uvrstili v drugo anketiranje), upoštevali pri oblikovanju končnega seznama najpomembnejših slovenskih romanov.

Od romanov na našem začetnem seznamu se med prvih 15 na nobeni od treh izvedb seminarja nista uvrstila roman V Sibilinem vetru Alojza Rebule in roman Požganica Prežihovega Voranca. Alojz Rebula je bil sicer z romanom V Sibilinem vetru naveden na enem od 34 seznamov skupin, in sicer na sedmem mestu (romanu so bile tako dodeljene tri točke). Drugih del tega avtorja na seznamih ni bilo. Prežihov Voranc je bil sicer naveden na petih seznamih, vendar med navedbami ni bilo niti enkrat romana Požganica (romanu je bilo tako dodeljenih nič točk).

Vključitev v drugo anketiranje in branost romanov

Romani so bili vključeni v drugo anketiranje ali zaradi visoke uvrstitve na osnovi dodeljenih točk iz prvega anketiranja ali na osnovi njihove predhodne uvrstitve na začetni seznam romanov. Ker so se na osnovi točk v drugo anketiranje uvrščali različni romani, le-ti niso bili vključeni v drugo anketiranje na vseh treh izvedbah seminarja. Na koliko izvedbah so bili posamezni romani vključeni v drugo anketiranje, je prikazano v preglednici 4. Ob tem je prikazano še število knjižničarjev, ki so odgovarjali na vprašanja o posameznih romanih, ter delež tistih med njimi, ki so odgovorili, da so ta roman tudi prebrali. Romani v preglednici so urejeni glede na branost romanov med anketiranimi.

Velika večina romanov je bila v drugo anketiranje vključena na osnovi uvrstitve romana med prvih 15 na posamezni izvedbi seminarja. Štirje med njimi so bili zaradi predhodne uvrstitve na začetni seznam romanov vključeni v vsako od treh izvedb drugega anketiranja, čeprav so se med prvih 15 uvrstili le na eni izvedbi seminarja. Romana Požganica in V Sibilinem vetru se na prvem anketiranju nista niti enkrat uvrstila med prvih 15 in sta bila v vse tri izvedbe drugega anketiranja vključena zgolj zaradi uvrstitve na začetni seznam.

Med vsemi ocenjevanimi romani je najbolj bran roman Na klancu Ivana Cankarja, katerega so prebrali vsi anketirani knjižničarji. S skoraj 100-odstotno branostjo mu sledita Deseti brat Josipa Jurčiča in

Preglednica 4: Drugo anketiranje in branost romanov

	Vključitev romana v 2. anketiranje	Število anketiranih (2. anketiranje)	So prebrali roman	
			Število	Odstotek
Ivan Cankar: Na klancu (1902)	3	153	153	100,0
Josip Jurčič: Deseti brat (1866)	3	153	152	99,4
Ivan Tavčar: Visoška kronika (1919)	3	153	151	98,7
Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem (1906–1907)	3	153	143	93,5
Vladimir Bartol: Alamut (1938)	3	153	135	88,2
Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh (1940)	1	54	46	85,2
Janez Jalen: Bobri (1942–1943)	3	153	127	83,0
France Bevk: Kaplan Martin Čedermac (1938)	3	153	126	82,4
Miško Kranjec: Strici so mi povedali (1974)	3	153	126	82,4
Feri Lainšček: Namesto koga roža cveti (1991)	3	153	121	79,1
Vitomil Zupan: Menuet za kitaro (1975)	3	153	119	77,8
Ivan Cankar: Hiša Marije Pomočnice (1904)	1	53	41	77,4
Drago Jančar: To noč sem jo videl (2010)	3	153	115	75,2
Ciril Kosmač: Pomladni dan (1953)	3	153	107	69,9
Feri Lainšček: Ločil bom peno od valov (2003)	1	54	36	66,7
Prežihov Voranc: Doberdob (1940)	1	53	34	64,2
Prežihov Voranc: Požganica (1939)	3	153	89	58,2
Zofka Kveder: Njeno življenje (1914)	2	107	59	55,1
Feri Lainšček: Kurji pastir (2020–2024)	1	46	25	54,4
Lojze Kovačič: Prišleki (1984–1985)	3	153	81	52,9
Drago Jančar: Katarina, pav in jezuit (2000)	1	46	20	43,5
Mira Mihelič: April (1959)	1	46	20	43,5
Boris Pahor: Nekropola (1967)	3	153	60	39,2
Bogdan Novak: Lipa zelenela je (1997–2000)	1	53	20	37,7
Alojz Rebula: V Sibilinem vetru (1968)	3	153	28	18,3

Visoška kronika Ivana Tavčarja. Skupaj je v preglednici 13 romanov, ki jih je prebralo najmanj tri četrtine knjižničarjev. Med ocenjevanimi romani je najmanj bran roman V Sibilinem vetru Alojza Rebule, prebrala ga je le slaba petina anketirancev. Iz začetnega seznama romanov je – ob romanu V Sibilinem vetru – manj kot polovica anketirancev prebrala le še roman Nekropola Borisa Pahorja. Slednjega je prebralo le slabih 40 odstotkov anketiranih knjižničarjev.

Razvrstitev romanov na osnovi ocene pomembnosti – vsi, ki roman poznajo

Poglejmo najprej, kako so romane, ki so bili vključeni v drugo anketiranje, ocenili vsi knjižničarji, tako tisti, ki so posamezni roman prebrali, kot tudi tisti, ki tega romana sicer niso prebrali, vendar ta roman poznajo in ga po lastni presoji lahko ocenijo. Romani so v preglednici 5 urejeni glede na izračunano povprečno oceno pomembnosti.

Preglednica 5: Druga razvrstitev romanov po pomembnosti

	Število anketirancev, ki so podali oceno o pomembnosti	Povprečna ocena pomembnosti (vsi, ki roman poznajo)	Uvrstitev na osnovi ocene pomembnosti (vsi, ki roman poznajo)
Josip Jurčič: Deseti brat (1866)	152	2,809	1
Ivan Tavčar: Višoka kronika (1919)	153	2,725	2
Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem (1906–1907)	153	2,712	3
Vladimir Bartol: Alamut (1938)	152	2,697	4
Drago Jančar: To noč sem jo videl (2010)	146	2,637	5
Ivan Cankar: Na klancu (1902)	153	2,542	6
Janez Jalen: Bobri (1942–1943)	151	2,444	7
Boris Pahor: Nekropola (1967)	123	2,398	8
France Bevk: Kaplan Martin Čedermac (1938)	141	2,319	9
Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh (1940)	52	2,269	10
Miško Kranjec: Strici so mi povedali (1974)	144	2,250	11
Vitomil Zupan: Menuet za kitaro (1975)	139	2,245	12
Feri Lainšček: Namesto koga roža cveti (1991)	145	2,193	13
Zofka Kveder: Njeno življenje (1914)	86	2,186	14
Prežihov Voranc: Doberdob (1940)	47	2,149	15
Feri Lainšček: Ločil bom peno od valov (2003)	49	2,143	16
Lojze Kovačič: Prišleki (1984–1985)	115	2,122	17
Feri Lainšček: Kurji pastir (2020–2024)	38	2,105	18
Ciril Kosmač: Pomladni dan (1953)	138	2,080	19
Drago Jančar: Katarina, pav in jezuit (2000)	36	2,028	20
Ivan Cankar: Hiša Marije Pomočnice (1904)	48	2,000	21
Alojz Rebula: V Sibilinem vetru (1968)	79	1,987	22
Bogdan Novak: Lipa zelenela je (1997–2000)	40	1,975	23
Mira Mihelič: April (1959)	32	1,969	24
Prežihov Voranc: Požganica (1939)	128	1,906	25

Anketiranci so na drugem anketiranju kot najpomembnejši slovenski roman prepoznali Desetega brata, ki je bil kot najpomembnejši prepoznani tudi že na prvem anketiranju, na osnovi skupnega števila dodeljenih točk. Med vsemi ocenjevanimi romani je dobil najnižjo povprečno oceno pomembnosti roman Požganica. Požganica je edini roman, vključen v drugo anketiranje, ki na prvem anketiranju ni dobil niti ene točke, saj ga niti ena skupina ni uvrstila na seznam najpomembnejših romanov.

Razvrstitev romanov na osnovi ocene pomembnosti – vsi, ki roman poznajo in so ga prebrali

Mnenje o pomembnosti romanov se lahko oblikuje na osnovi podatkov iz več različnih virov. Zato lahko podamo oceno o pomembnosti nekega romana tudi, če le-tega nismo prebrali. Vendar je lahko tovrstna ocena vsaj delno pristranska iz različnih razlogov, na primer zaradi skromnosti informacij, ki smo jih pridobili, neobjektivnosti vira, predruženja vsebine preko ekranizacije, splošne popularnosti avtorja ipd. V takih okoliščinah lahko najbolj objektivno oceno romana pridobimo le, kadar se vse te informacije dopolnjujejo z izkušnjami in poznavanjem vsebine, ki jo je ocenjevalec pridobil s samim branjem romana.

V nadaljevanju so zato v preglednici 6 prikazane povprečne ocene pomembnosti romanov, ki so jih podali tisti anketiranci, ki so ob podani oceni o pomembnosti posameznega romana tudi odgovorili, da so ta roman prebrali. Romani so v preglednici urejeni glede na tako izračunano povprečno oceno pomembnosti. Gre za zadnjo razvrstitev analiziranih romanov, na osnovi katere bomo oblikovali dokončni seznam najpomembnejših slovenskih romanov.

Preglednica 6: Končna razvrstitev romanov po pomembnosti

	Število anketirancev, ki so podali oceno o pomembnosti in so roman prebrali	Povprečna ocena pomembnosti (vsi, ki roman poznajo in so ga prebrali)	Uvrstitev na osnovi ocene pomembnosti (vsi, ki roman poznajo in so ga prebrali)
Josip Jurčič: Deseti brat (1866)	152	2,809	1
Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem (1906–1907)	143	2,734	2
Ivan Tavčar: Visoška kronika (1919)	151	2,728	3
Vladimir Bartol: Alamut (1938)	135	2,711	4
Drago Jančar: To noč sem jo videl (2010)	115	2,678	5
Boris Pahor: Nekropola (1967)	60	2,583	6
Ivan Cankar: Na klancu (1902)	153	2,542	7
Janez Jalen: Bobri (1942–1943)	127	2,457	8
France Bevk: Kaplan Martin Čedermac (1938)	123	2,341	9
Miško Kranjec: Strici so mi povedali (1974)	125	2,288	10
Vitomil Zupan: Menuet za kitaro (1975)	118	2,280	11
Zofka Kveder: Njeno življenje (1914)	59	2,271	12
Lojze Kovačič: Prišleki (1984–1985)	78	2,256	13
Feri Lainšček: Kurji pastir (2020–2024)	25	2,240	14
Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh (1940)	46	2,239	15
Prežihov Voranc: Doberdob (1940)	34	2,235	16
Feri Lainšček: Namesto koga roža cveti (1991)	120	2,225	17
Ciril Kosmač: Pomladni dan (1953)	105	2,200	18
Drago Jančar: Katarina, pav in jezuit (2000)	19	2,158	19
Mira Mihelič: April (1959)	20	2,150	20
Bogdan Novak: Lipa zelenela je (1997–2000)	20	2,150	20
Feri Lainšček: Ločil bom peno od valov (2003)	36	2,139	22
Alojz Rebula: V Sibilinem vetru (1968)	26	2,115	23
Ivan Cankar: Hiša Marije Pomočnice (1904)	40	2,050	24
Prežihov Voranc: Požganica (1939)	88	1,966	25

Najvišjo oceno pomembnosti je tudi po spremembi metodologije (upoštevanje zgolj ocen tistih, ki roman poznajo in so ga prebrali) dobil roman Deseti brat, ki je prvi slovenski in, kot kažejo izsledki naše raziskave, tudi najpomembnejši slovenski roman. Dobljena povprečna ocena pomembnosti romana Deseti brat (kot tudi romana Na klancu) je sicer popolnoma enaka kot pri prvem izračunu povprečij, saj so vsi anketiranci, ki so podali oceno pomembnosti, tudi prebrali roman. Je pa prišlo do sprememb v povprečnih ocenah pri veliki večini preostalih romanov, pri čemer so se povprečja ob drugem

izračunu povprečij povečala. V nekaj primerih je to povečanje opazno, drugje se je povprečna ocena povečala le za odtenek. Do najvišjega povečanja povprečne ocene pomembnosti je prišlo pri romanu Nekropola.

Le pri dveh romanih se je ob drugem izračunu povprečna ocena pomembnosti zmanjšala, in sicer pri romanu Povest o dobrih ljudeh Miška Kranjca in pri romanu Ločil bom peno od valov Ferija Lainščka. Oba romana sta se tudi pri končni razvrstitvi romanov po pomembnosti premaknila za nekaj mest nižje. Čeprav je pri romanu Ločil bom peno od valov upad v višini povprečne ocene zelo majhen, tako rekoč zanemarljiv, je povečanje povprečnih ocen pri preostalih romanih bilo dovolj veliko, da so se na seznamu premaknili navzgor in ga prehiteli.

Številčna omejitev seznama najpomembnejših slovenskih romanov

Sedaj, ko imamo oblikovano dokončno razvrstitev analiziranih romanov od najpomembnejšega dalje, nam preostane še odločitev, koliko romanov bomo uvrstili na naš končni seznam najpomembnejših slovenskih romanov. Poglejmo si najprej vse tri razvrstitve vseh analiziranih romanov oz. vseh 25 romanov, ki so bili vključeni v drugo anketiranje. V preglednici 7 je tako prikazano, na katera mesta na seznamu so se uvrstili analizirani romani na osnovi točk iz prvega anketiranja in na osnovi povprečnih ocen pomembnosti iz drugega anketiranja, izračunanih na vseh podanih ocenah pomembnosti in na osnovi podanih ocen tistih anketirancev, ki so ocenjevali roman prebrali. Romani so v preglednici urejeni glede na zadnjo prikazano razvrstitev.

Z drugim anketiranjem in z upoštevanjem zgolj tistih, ki so ocenjevali roman tudi prebrali, smo dobili nekoliko jasnejšo sliko glede nabora najpomembnejših slovenskih romanov. Ob nekoliko spremenjenem vrstnem redu je na prvih devetih mestih zmeraj najdemo devet istih romanov. Tudi razvrstitev je precej podobna. Ob končni razvrstitvi le roman Pod svobodnim soncem zamenja Visoško kroniko in roman Nekropola pridobi nekaj mest ter pristane na končnem šestem mestu. Precej nizek delež branosti Nekropole med šolskimi knjižničarji in končna višja uvrstitev tega romana glede na izhodiščno kažeta na neko prezrtost tega romana v širšem okolju. Ne glede na obe ugotovljeni manjši razhajani v razvrstitvi je nabor najpomembnejših devetih romanov precej stabilen, saj se ne glede na metodologijo na ta seznam vsakič uvrsti istih devet romanov. Iz preglednice s povprečnimi ocenami pomembnosti (dobljene na osnovi ocen tistih, ki so roman prebrali) lahko razberemo, da so to romani s povprečnimi ocenami pomembnosti, višjimi od vrednosti 2,3.

Kot na prvih devet mest so se ne glede na metodologijo tudi na naslednjih devet mest praviloma uvrstili eni in isti naslovi. Edina izjema je roman Ločil bom peno od valov Ferija Lainščka, ki se ob končni razvrstitvi – na osnovi ocen pomembnosti tistih, ki so roman prebrali – uvrsti nekoliko nižje in tako na seznamu zapusti to skupino romanov. Povprečne ocene pomembnosti romanov (dobljene na osnovi ocen tistih, ki so ocenjevali romane tudi prebrali), ki so ob končni razvrstitvi ostali v tej skupini, se nahajajo na intervalu med vrednostima 2,2 in 2,3. Kljub stabilnosti uvrstitve v to drugo skupino devetih romanov pa, zaradi manjših razlik v ocenah pomembnosti, razvrstitev glede na različne metodologije znotraj te skupine ni tako stabilna kot v skupini romanov na prvih devetih mestih.

Pri Feriju Lainščku gre za precej popularnega avtorja. Na prvem anketiranju je avtor na seznamih naveden 17-krat, s štirimi različnimi romani (Namesto koga roža cveti, Ločil bom peno od valov, Kurji pastir in Petelinji zajtrk). Po skupnem številu navedb to postavlja avtorja na visoko osmo mesto med vsemi analiziranimi avtorji. Od štirih navedenih romanov so po rezultatih prvega anketiranja v ožji izbor prišli trije, med katerimi sta na osnovi drugega anketiranja bila izbrana dva, ki sodita v nabor najpomembnejših slovenskih romanov. Roman Ločil bom peno od valov je bil verjetno ob začetnem anketiranju in ob podajanju ocen s strani tudi tistih, ki tega romana niso prebrali, uvrščen tako visoko ravno zaradi popularnosti avtorja in večjega števila njegovih dobrih romanov, kar lahko nekoliko oteži izbor najpomembnejšega oz. najpomembnejših med njimi.

Precej nizek delež branosti Nekropole med šolskimi knjižničarji in končna višja uvrstitev tega romana glede na izhodiščno kažeta na neko prezrtost tega romana v širšem okolju.

Preglednica 7: Primerjava razvrstitev romanov po pomembnosti

	Uvrstitev na osnovi dodeljenih točk, 1. anketiranje	Uvrstitev na osnovi ocene pomembnosti (vsi, ki roman poznajo), 2. anketiranje	Uvrstitev na osnovi ocene pomembnosti (vsi, ki roman poznajo in so ga prebrali), 2. anketiranje
Josip Jurčič: Deseti brat (1866)	1	1	1
Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem (1906–1907)	3	3	2
Ivan Tavčar: Visoška kronika (1919)	2	2	3
Vladimir Bartol: Alamut (1938)	4	4	4
Drago Jančar: To noč sem jo videl (2010)	5	5	5
Boris Pahor: Nekropola (1967)	9	8	6
Ivan Cankar: Na klanecu (1902)	6	6	7
Janez Jalen: Bobri (1942–1943)	7	7	8
France Bevk: Kaplan Martin Čedermac (1938)	8	9	9
Miško Kranjec: Strici so mi povedali (1974)	10	11	10
Vitomil Zupan: Menuet za kitaro (1975)	18	12	11
Zofka Kveder: Njeno življenje (1914)	11	14	12
Lojze Kovačič: Prišleki (1984–1985)	14	17	13
Feri Lainšček: Kurji pastir (2020–2024)	18	18	14
Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh (1940)	14	10	15
Prežihov Voranc: Doberdob (1940)	14	15	16
Feri Lainšček: Namesto koga roža cveti (1991)	12	13	17
Ciril Kosmač: Pomladni dan (1953)	14	19	18
Drago Jančar: Katarina, pav in jezuit (2000)	22	20	19
Mira Mihelič: April (1959)	23	24	20
Bogdan Novak: Lipa zelenela je (1997–2000)	20	23	21
Feri Lainšček: Ločil bom peno od valov (2003)	13	16	22
Alojz Rebula: V Sibilinem vetru (1968)	24	22	23
Ivan Cankar: Hiša Marije Pomočnice (1904)	20	21	24
Prežihov Voranc: Požganica (1939)	25	25	25

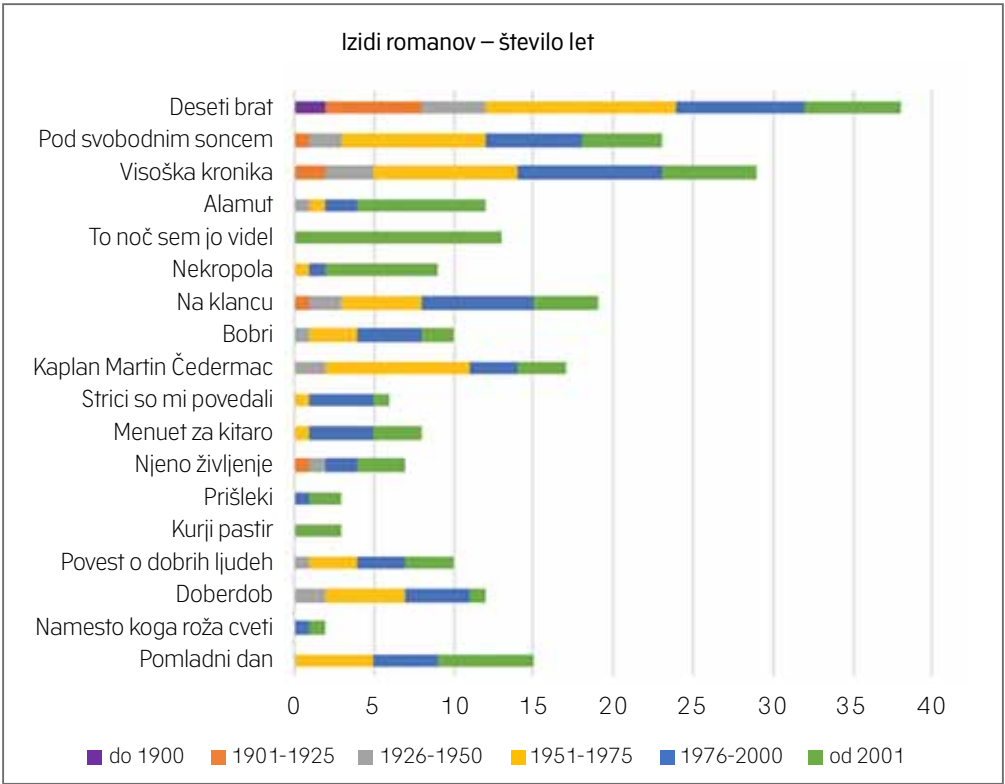
Roman Ločil bom peno od valov se je ob zadnji razvrstitvi uvrstil v tretjo skupino romanov, ki so se ne glede na metodologijo po pomembnosti vsakič uvrstili od 19. mesta dalje. To so romani Katarina, pav in jezuit Draga Jančarja, April Mire Mihelič, Lipa zelenela je Bogdana Novaka, V Sibilinem vetru Alojza Rebule, Hiša Marije Pomočnice Ivana Cankarja in Požganica Prežihovega Voranca. Vsi romani v tej skupini so bili ocenjeni s povprečnimi ocenami pomembnosti (dobljenimi na osnovi odgovorov tistih, ki so ocenjevale romane prebrali), nižjimi od vrednosti 2,2. Razen romana Ločil bom peno od valov so vsi romani v tej skupini ob prvem anketiranju pridobili manj kot 10 točk (od 0 do 8 točk), kar jih, kot je že zapisano zgoraj, enači z nekaterimi romani, ki niti niso bili vključeni v drugo anketiranje. Ob upoštevanju vseh navedenih okoliščin in vseh podatkov, ki smo jih zbrali o romanih v tej skupini, lahko sklepamo, da gre v tem primeru za del skupine sicer pomembnih slovenskih romanov, ki pa ne sodijo na seznam najpomembnejših slovenskih romanov. Med najpomembnejše slovenske romane lahko torej uvrstimo le tiste romane, ki so se ob zadnji razvrstitvi na seznamu uvrstili na enega od prvih 18 mest.

Med najpomembnejše slovenske romane lahko uvrstimo le tiste romane, ki so se ob zadnji razvrstitvi na seznamu uvrstili na enega od prvih 18 mest.

Publiciranje najpomembnejših slovenskih romanov

Sedaj ko smo identificirali vse romane, ki sodijo na seznam najpomembnejših slovenskih romanov, pogledimo še, kako pogosto je bilo publiciranje teh romanov doma in tudi v kakšnem obsegu so bili najpomembnejši romani prevajani ter publicirani v tujini. Podatki o izdajah romanov so pridobljeni iz vzajemne bibliografsko-kataložne baze podatkov COBIB². Podatki so bili pred analizo pregledani in urejeni.

Na grafu 1 je za 18 najpomembnejših slovenskih romanov prikazano število let v posameznih četrtsotletnih obdobjih, v katerih je prišlo do vsaj ene izdaje romana. V kolikor je bil roman izdan v več delih, je upoštevano leto izdaje prvega dela.

Graf 1: Izidi romanov – število let

V zadnjem obdobju je v največ letih bil izdan roman *To noč sem jo videl* Draga Jančarja.

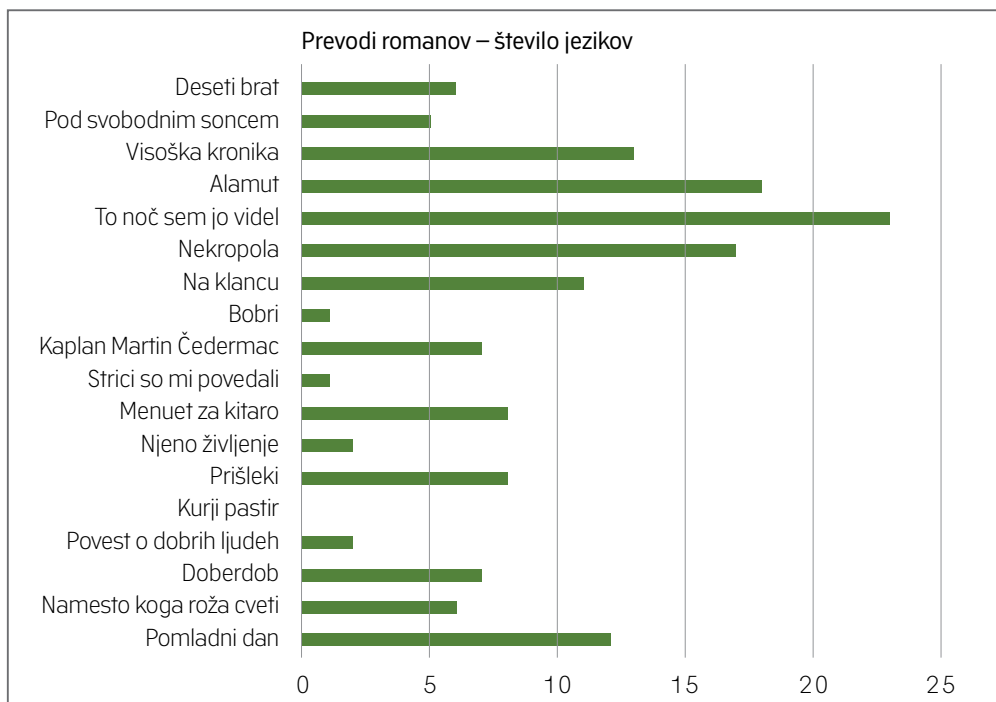
Vsak izmed 18 najpomembnejših romanov je bil v obdobju po letu 2001 izdan vsaj enkrat.

Obdobje do leta 1900 v celoti pripada romanu *Deseti brat*, edinemu romanu na seznamu najpomembnejših slovenskih romanov, ki je bil publiciran v tem obdobju. Do večjega števila izdaj *Desetega brata* je prišlo v vseh četrtsotletnih obdobjih od 1901 dalje. Največ izdaj romana je bilo v obdobju od leta 1951 do leta 1975. Skupaj je bil roman *Deseti brat* vsaj enkrat izdan v 38 letih. Sledita mu romana *Visoška kronika* z 29 leti in *Pod svobodnim soncem* s 23 leti, v katerih je prišlo do vsaj ene izdaje romana. Med najpomembnejšimi slovenskimi romani je najmanjkrat bil izdan roman *Namesto koga roža cveti*. Ob letu prve izdaje v obdobju 1976–2000 (leta 1991) je bil izdan le še v enem letu, in sicer v obdobju od leta 2001 dalje. Kar je glede na popularnost avtorja in pomembnost romana svojevrstno presenečenje.

Vsak izmed 18 najpomembnejših romanov je bil v obdobju po letu 2001 izdan vsaj enkrat. V zadnjem obdobju je v največ letih bil izdan roman *To noč sem jo videl* Draga Jančarja. Roman, ki je prvič izšel leta 2010, je bil do sedaj ponovno izdan še v 12 dodatnih letih. S skupaj 13 leti z najmanj eno izdajo je ta roman tudi najbolj pogosto izdajan roman v obdobju od leta 2001 dalje. Po pogostosti mu sledita romana *Alamut* Vladimirja Bartola in *Nekropola* Borisa Pahorja.

² Podatke o izdajah najpomembnejših slovenskih romanov je iz vzajemne bibliografsko-kataložne baze podatkov COBIB oktobra 2024 izvozila Romana Fekonja.

Poglejmo še obseg publiciranja najpomembnejših slovenskih romanov v tujini. Na grafu 2 je prikazano število jezikov (ne glede na to, koliko izdaj romana je bilo v tem jeziku), v katere so bili prevedeni najpomembnejši slovenski romani.

Graf 2: Prevodi romanov – število jezikov

Skupaj so bili najpomembnejši slovenski romani prevedeni v 33 različnih jezikov. V največ različnih jezikov, in sicer v 23, je bil preveden roman *To noč sem jo videl*. Sledita mu romana *Alamut* in *Nekropola*, ki sta bila prevedena v 18 oziroma 17 jezikov. Razvrstitev na prvih treh mestih je enaka kot pri domači produkciji v obdobju po letu 2001 (glej graf 2). Edini roman na seznamu najpomembnejših slovenskih romanov, ki še ni bil preveden, je *Kurji pastir* Ferija Lainščka. *Kurji pastir* je najnovejši roman na seznamu (prvič je izšel leta 2020), zato lahko kak prevod tega romana pričakujemo šele v prihodnje. Le en prevod sta do sedaj doživela romana *Bobri* Janeza Jalna in *Strici so mi povedali* Miška Kranjca. Z relativno skromnim številom prevodov izstopata tudi oba najpomembnejša slovenska romana. Roman *Deseti brat* je bil preveden v le šest in roman *Pod svobodnim soncem* v le pet jezikov. V katere jezike so bili največkrat prevajani najpomembnejši slovenski romani, je prikazano na grafu 3.

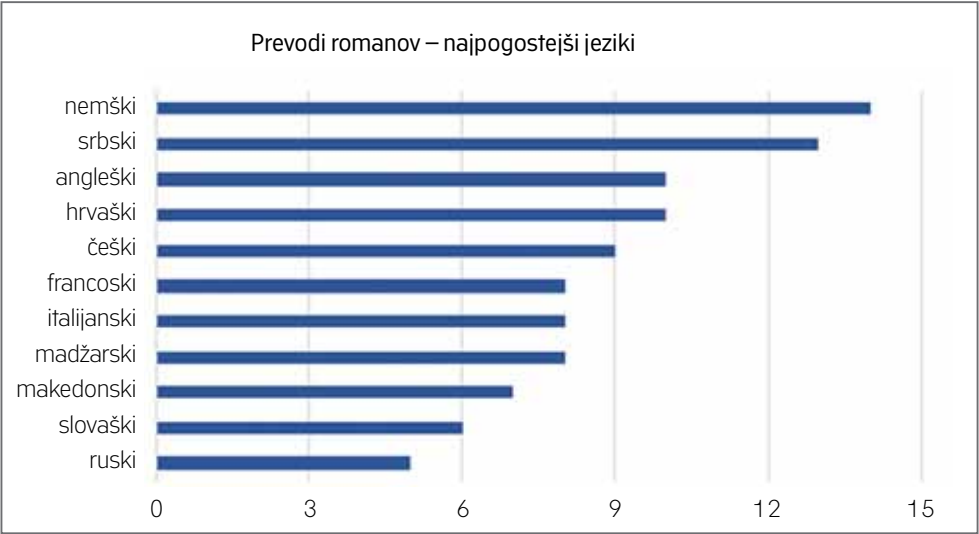
Od 18 najpomembnejših slovenskih romanov jih je bilo največ, in sicer 14, prevedenih v nemščino. V srbsščino je bilo prevedenih 13 romanov, v angleščino in hrvaščino po 10, v češčino devet, v francoščino, italijanščino in madžarščino osem, v makedonščino sedem, v slovaščino šest in v ruščino pet romanov. V albanščini, bolgarščini, litovščini, poljščini in španščini lahko berejo štiri, v bosanščini, finščini, nizozemščini in turščini tri, v esperantu, grščini, katalonščini in romunščini dva ter v arabščini, danščini, gruzijščini, kitajščini, malteščini, norveščini, portugalsščini, švedščini in ukrajinščini enega izmed 18 najpomembnejših slovenskih romanov.

Poglejmo še izdajo obeh romanov, ki smo ju uvrstili na začetni seznam romanov, vendar se je kasneje izkazalo, da ju na končni seznam najpomembnejših slovenskih romanov ne moremo uvrstiti. Roman *V Sibilinem vetru* je bil v slovenskem jeziku izdan samo v dveh različnih letih in preveden v en jezik. Precej drugačna je situacija pri romanu *Požganica*. Slednji je bil v slovenskem jeziku izdan v 14 različnih letih in preveden v tri jezike. Za primerjavo, roman *Doberdob* je bil v slovenščini izdan v 12 različnih letih in preveden v sedem jezikov. Večja pomembnost romana *Doberdob* je bila, kot kaže, bolj prepoznana s strani tujih založb.

Skupaj so bili najpomembnejši slovenski romani prevedeni v 33 različnih jezikov. V največ različnih jezikov, in sicer v 23, je bil preveden roman *To noč sem jo videl*.

Skupaj s šolskimi knjižničarji nam je uspelo identificirati vse najpomembnejše slovenske romane za obdobje od samega začetka slovenskega romanopisja do danes.

Skupaj je na končnem seznamu 18 naslovov romanov in 16 avtorjev, saj sta dva avtorja zastopana z dvema naslovoma.

Graf 3: Prevodi romanov – najpogostejši jeziki

Sklep

Skupaj s šolskimi knjižničarji nam je uspelo identificirati, lahko kar zapišemo, vse najpomembnejše slovenske romane za obdobje od samega začetka slovenskega romanopisja do danes. Na seznamu so se znašli tako slovenski klasiki kot tudi romani, ki so prvič izšli v novejšem obdobju. Najnovejši med njimi je Kurji pastir, roman v treh delih. Do izvedbe naše raziskave oz. anketiranja knjižničarjev sta izšla šele prvi in drugi del. Prvi del Kurjega pastirja je izšel leta 2020 in Petelinje jajce, drugi del Kurjega pastirja, leta 2023. Tretji del Kurjega pastirja bo pod naslovom Kurja fizika izšel proti koncu leta 2024 (Lainšček, 19. 9. 2024). Knjižničarji tako v času anketiranja niso mogli ocenjevati tega romana kot celote. Ne glede na to smo na seznam najpomembnejših romanov uvrstili roman Kurji pastir kot celoto, se pravi vse tri dele, tako kot so kot celote na seznam umeščeni tudi vsi preostali romani.

Izpišimo sedaj dobljeni seznam romanov, skupaj z imeni avtorjev in letnico prve izdaje še enkrat. Končni seznam najpomembnejših 18 slovenskih romanov, urejen po pomembnosti romana:

1. Josip Jurčič: Deseti brat (1866)	10. Miško Kranjec: Strici so mi povedali (1974)
2. Fran Saleški Finžgar: Pod svobodnim soncem (1906–1907)	11. Vitomil Zupan: Menuet za kitaro (1975)
3. Ivan Tavčar: Visoška kronika (1919)	12. Zofka Kveder: Njeno življenje (1914)
4. Vladimir Bartol: Alamut (1938)	13. Lojze Kovačič: Prišleki (1984–1985)
5. Drago Jančar: To noč sem jo videl (2010)	14. Feri Lainšček: Kurji pastir (roman v treh delih, 2020–2024)
6. Boris Pahor: Nekropola (1967)	15. Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh (1940)
7. Ivan Cankar: Na klancu (1902)	16. Prežihov Voranc: Doberdob (1940)
8. Janez Jalen: Bobri (1942–1943)	17. Feri Lainšček: Namesto koga roža cveti (1991)
9. France Bevk: Kaplan Martin Čedermac (1938)	18. Ciril Kosmač: Pomladni dan (1953)

Skupaj je na končnem seznamu 18 naslovov romanov in 16 avtorjev, saj sta dva avtorja zastopana z dvema naslovoma. Romani na seznamu so izhajali od leta 1866 do leta 2024. Leta 1866 je izšel prvi in tudi najpomembnejši slovenski roman ter leta 2024 tretji del Kurjega pastirja, najnovejšega romana na seznamu. Kot smo že ugotovili, lahko seznam po pomembnosti nekako razdelimo na dva dela, na prvo skupino devetih romanov in na drugo skupino prav tako devetih romanov. Tako da pravzaprav lahko operiramo ali s seznamom 9 najpomembnejših slovenskih romanov ali pa s celovitim

Slika 1: Domača knjižna polica

seznamom vseh 18 najpomembnejših slovenskih romanov. Kakršno drugo razmejevanje seznama je odsvetovano. Dobljene ocene pomembnosti so, predvsem v drugi skupini romanov, preprosto premajhne za kakršnokoli alternativno razmejitev seznama.

Poglejmo ob koncu še, kako se je odrezal naš začetni seznam najpomembnejših slovenskih romanov, na katerega smo uvrstili 15 avtorjev in prav toliko romanov. Od 15 avtorjev z začetnega seznama se je na končni seznam uvrstilo 14 avtorjev, odpadel je le Alojz Rebula. Pri oblikovanju začetnega seznama smo izpustili dva avtorja, ki sta bila uvrščena na končni seznam, in sicer Franceta Bevka ter Zofko Kveder. Med romani se je na končni seznam uvrstilo 13 od 15 naslovov, odpadla sta Požganica Prežihovega Voranca in V Sibilinem vetru Alojza Rebule. Na začetni seznam nismo umestili pet romanov, za katere se je tekom raziskave izkazalo, da sodijo med najpomembnejše slovenske romane, to so Njeno življenje Zofke Kveder, Doberdob Prežihovega Voranca, Kaplan Martin Čedermac Franceta Bevka, Povest o dobrih ljudeh Miška Kranjca in Kurji pastir Ferija Lainščka. Naslovi najpomembnejših slovenskih romanov, ki jih nismo uvrstili na začetni seznam romanov, prav tako niso zastopani na nobenem od dveh obstoječih seznamov, po katerih smo se pri pripravi začetnega seznama delno zgledovali. Na seznamu obveznih besedil splošne mature sicer najdemo avtorico Zofko Kveder, ne pa tudi romana Njeno življenje.

Začetni seznam romanov ni v ničemer vplival na oblikovanje končnega seznama najpomembnejših slovenskih romanov, saj anketirani šolski knjižničarji z njim niso bili seznanjeni. Ne glede na to pa sta si seznama med seboj precej podobna. Verjetno bi bila še bolj, v kolikor se pri oblikovanju začetnega seznama ne bi omejili na samo en roman posameznega avtorja. Sklepamo, da je neka predstava o tem, kateri so naši najpomembnejši romani, obstajala. S predhodno poglobitvijo v materijo smo se verjetno zato z začetnim seznamom tako približali končnemu. Ne glede na podobnost pa je zaključni seznam boljši in popolnejši, če ne celo popoln. V dobljenem seznamu se namreč odraža tako številčnost knjižničarjev, vključenih v raziskavo, kot tudi njihovo znanje ter poznavanje področja.

Viri in literatura

Bralni seznam za kulturni dan: 10 pomembnih slovenskih romanov (2022). *Portal N1*. <https://n1info.si/magazin/bralni-seznam-za-jutrisnji-kulturni-dan-10-pomembnih-slovenskih-romanov/>

Lainšček, F. (2024). Objavljeno sporočilo z dne 19. 9. 2024. Instagram, Facebook in X.

Predmetni izpitni katalog za splošno maturo – slovenščina (2022). Državni izpitni center.

Vzajemna bibliografsko-katalogna baza podatkov COBIB. <https://www.cobiss.si/>, 15. 2. in 26. 9. 2024.

Dr. Tomi Deutsch, področni podsekretar na Zavodu RS za šolstvo
Naslov: Zavod RS za šolstvo, OE Maribor, Trg revolucije 7, 2000 Maribor
E-naslov: tomi.deutsch@zrss.si

V končnem seznamu se namreč odraža tako številčnost knjižničarjev, vključenih v raziskavo, kot tudi njihovo znanje ter poznavanje področja.